

ΜΟΡΦΕΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΜΑΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

Ελλη Παιονίδου

Παρουσίαση από τον Γ. ΚΙΤΡΟΜΗΛΙΔΗ

κλες κλπ.)

Ήταν μια περίοδος που ένιωθα πως αρχίσαμε να ξεχνούμε το πρόβλημά μας και θέλησα να μιλήσω στα παιδιά με κάπως «σκληρή» γλώσσα. Να τα προβληματίσω. Βέβαια, πάντοτε με το χιούμορ, που τόσο πολύ αρέσει στα παιδιά.

— Πώς βλέπετε το ρόλο και την προσφορά της παιδικής λογοτεχνίας γενικά;

Πρώτα πρώτα πιστεύω πως χωρίς την παιδική λογοτεχνία δεν μπορούμε να δημιουργήσουμε αναγνώστες. Έχει μεγάλη σημασία το παιδί να πάρει από μικρό στα χέρια του το βιβλίο και να το αγαπήσει. Στον τομέα αυτό η συμβολή της παιδικής λογοτεχνίας είναι τεράστια.

Μετά, διαβάζοντας το βιβλίο, το παιδί μαθαίνει να επιλέγει μόνο του το υλικό που χρειάζεται. Ο

δάσκαλος και ο γονιός, βέβαια, τουλάχιστον στην αρχή, θα βοηθήσουν το παιδί να διαλέγει το καλό βιβλίο.

Άλλη, μεγάλη προσφορά του βιβλίου είναι η γλωσσική καλλιέργεια του παιδιού. Ένα καλό λογοτεχνικό βιβλίο έχει πολλά να προσφέρει και στον τομέα αυτό.

Ας μην ξεχνούμε και όλες τις χαρές που μας πρόσφεραν και εμάς τα παιδικά βιβλία, οι μεγάλοι κλασικοί της παιδικής λογοτεχνίας, τα διδάγματα, η φιλοσοφία, οι ιδέες, ο ανθρωπισμός, όλα αυτά είναι στοιχεία που προσφέρει το καλό βιβλίο για παιδιά.

Τέλος, θέλω να τονίσω πως το βιβλίο είναι ένας φίλος που δεν επεμβαίνει στη ζωή σου, όπως η τηλεόραση, είναι εκεί δίπλα σου και σε περιμένει. Μπορείς να το διαβάσεις όποτε θέλεις!

— Πώς αντιμετωπίζετε τον διδασκασμό;

Δεν μου αρέσει να διδάσκω στα παιδιά, αλλά και από την άλλη σκέπτομαι πως δεν μπορούμε να αφήσουμε τα παιδιά εντελώς απροσανατολιστά. Πρέπει να τους δίνουμε μίαν κατεύθυνση, σαν παιγνίδι όμως, σαν περιπέτεια, έμμεσα...

Και μόνο του το παιδί βγάζει τα συμπεράσματά του. Στις «Γυάλινες... ιστορίες» αλλά κυρίως και στις «Παιδικές ιστορίες» μου, βιβλίο καθαρά διδακτικό, δεν λέγω εγώ το συμπέρασμα. Συνήθως τελειώνω με ένα ερωτηματικό και το παιδί πρέπει να απαντήσει.

— Τί σκέπτεστε για την παιδική λογοτεχνία του τόπου μας; Πώς βλέπετε την ανάπτυξη της;

Πιστεύω πως είναι πολύ μεγάλη η ανάπτυξη, η άνοδος της παιδικής μας λογοτεχνίας. Εκτιμώ πολύ τους λογοτέχνες μας που, παρά τις τόσες δυσκολίες που αντιμετωπίζουν, έχουν επιτελέσει ένα πολύ σοβαρό έργο.

Συγκρίνοντας την παιδική μας λογοτεχνία με την ελληνική παιδική λογοτεχνία, που έχει μεγάλη παράδοση, διαπιστώνω πως δεν υστερεί καθόλου. Θα μπορούσα να αναφέρω και 20 ακόμη ονόματα συγγραφέων μας παιδικής λογοτεχνίας, που μπορούν να σταθούν άνετα, δίπλα στους ελληνες συναδέλφους τους.

Εμείς ξέρετε, είχαμε και ένα τεράστιο θέμα, το πολιτικό μας θέμα, που συνέβαλε πάρα πολύ στην ανάπτυξη της παιδικής λογοτεχνίας μας. Ενώ άλλοι συγγραφείς, σε άλλες χώρες, ζητούν θέματα να δώσουν στα παιδιά.

Η Κυπριακή παιδική λογοτεχνία βαδίζει σωστά, με μεγάλα βήματα.

Όμως και το κράτος πρέπει να βοηθήσει περισσότερο. Να έρθει ουσιαστικός αρωγός. Να σταθεί δίπλα στο λογοτέχνη.

— Νομίζετε πως το θέμα της εισβολής έχει εξαντληθεί;

Το μεγάλο μας αυτό πρόβλημα δεν θα το ξεχάσουμε ποτέ. Ούτε θα παύσουμε να μιλούμε γι' αυτό στα παιδιά. Πρέπει συνεχώς να γνωρίζουμε το πρόβλημα αυτό και στις νέες γενιές των παιδιών που έρχονται, εφόσον το πρόβλημα εξακολουθεί να υπάρχει. Όμως δεν πρέπει να το λέμε με τον ίδιο τρόπο! Πρέπει να το δούμε σαν ένα οργανισμό που εξελίσσεται...

— Τί ετοιμάζετε τώρα και τί σχεδιάζετε για το μέλλον;

Κάτι ετοιμάζω, αλλά δεν έχει πάρει ακόμη την οριστική του μορφή. Με απασχολούν πολύ θέματα που σχετίζονται με τη φύση και το φυσικό περιβάλλον μας. Σχεδιάζω μελλοντικά να γράψω έργα για τα πιο μεγάλα παιδιά.

Με την Έλλη Παιονίδου είχαμε πρόσφατα, στο σπίτι της στη Λεμεσό, μιαν ενδιαφέρουσα συνομιλία. Σ' αυτήν η εκλεκτή λογοτέχνισ μας μίλησε για τα βιβλία της που έγραψε για παιδιά και μας έδωσε τις απόψεις της τόσο για την παιδική λογοτεχνία γενικά όσο και για την κυπριακή παιδική λογοτεχνία ειδικότερα.

* * *

— Από πότε γράφετε και από πότε δημοσιεύετε κείμενα σας παιδικής λογοτεχνίας;

Γράφω παιδική λογοτεχνία από τα μαθητικά μου χρόνια. Μαθήτρια Γυμνασίου ακόμη έστειλα την πρώτη μου συνεργασία στην «Παιδική γωνιά» του ΡΙΚ γύρω στα 1956. Ακολούθησε μια τακτική συνεργασία μου με τα παιδικά προγράμματα του ραδιοφώνου («οι περιπέτειες του Χοπ-Χοπ»).

— Πότε κυκλοφόρησε το πρώτο σας βιβλίο;

Το πρώτο μου βιβλίο κυκλοφόρησε το 1964 και ήταν ποιητικό. Στην αρχή έβγαζα μόνο ποίηση. Ωστόσο, έγραφα συνεχώς παιδικά κείμενα, που μεταδίδονταν από το ραδιόφωνο. Η σειρά «Περιπέτειες του Χοπ-Χοπ», που έγραφα για το ΡΙΚ, μεταδόθηκε αργότερα και από το ραδιόφωνο της Ελλάδας.

Το πρώτο μου βιβλίο για παιδιά κυκλοφόρησε το 1979, στην Ουγγαρία. Ήταν μια επιλογή από τα ραδιοφωνικά κείμενά μου, με τις περιπέτειες του Χοπ-Χοπ. («Οι περιπέτειες του Χοπ-Χοπ», Βουδαπέστη, 1979).

— Αλήθεια, πώς δημιουργήθηκε αυτός ο ήρωας, ο Χοπ-Χοπ;

Ήθελα να φτιάξω έναν ήρωα που να μπορεί να κάνει πολλά πράγματα, κάτι που απαιτεί η φαντασία των παιδιών.

Ο Χοπ-Χοπ δεν περπατά, αλλά πηγαίνει πηδηκτός. Αμέσως δημιουργείται στο μυαλό των παιδιών η εντύπωση πως δεν είναι ανθρωπάκι, αλλά κάτι μεταξύ νεράιδου, ανθρώπου, ζώου κλπ.

Κάποτε η Γεωργία Ταρσούλη μου έγραψε: «Μην κάνετε ποτέ εικονογράφηση στον Χοπ-Χοπ. Αφήστε τα παιδιά να τον φαντάζονται όπως θέλουν».

Με τη βοήθεια μιας μαγικής σφουρίχτρας ο Χοπ-Χοπ μπορεί να μεγαλώνει και να μικραίνει όσο θέλει.

— Ωστε ο Χοπ-Χοπ ξεκίνησε από το ραδιόφωνο;

— Ναι. Στην αρχή ήταν ραδιοφωνικός ήρωας. Μετά βγήκε και σε βιβλίο.

Χρησιμοποίησα, αργότερα, τον ήρωα μου αυτό, για να μιλήσω για την Κύπρο. Ήθελα αυτός ο ήρωας, που είχε δεθεί τόσο πολύ μαζί μου, να δεθεί και με τον τόπο μου.

Μετά την εισβολή, λοιπόν, έγραψα το βιβλίο μου «Τα δυο αδέρφια και το μαύρο ποτάμι», όπου εκεί ο Χοπ-Χοπ παίρνει σάρκα και οστά και γίνεται παιδάκι.

Ο Χοπ-Χοπ έχει και μια αδελφή την Ντορεμί, που μιλάει τραγουδιστά.

— Με το βιβλίο «Τα δυο αδέρφια και το μαύρο ποτάμι» έγινε η πρώτη επίσημη εμφάνισή σας στην παιδική μας λογοτεχνία;

Και στην Κύπρο και στην Ελλάδα η πρώτη εμφάνισή μου με βιβλίο για παιδιά έγινε το 1980, με το βιβλίο που αναφέρατε.

— Ποιά ήταν η αρχική του μορφή; Νομίζω πως ξεκίνησε σαν μυθιστόρημα.

Ήταν ένα βιβλίο με μικρά, αυτοτελή θα έλεγα κεφάλαια. Ένα παραμύθι - μυθιστόρημα για παιδιά, το οποίο βραβεύτηκε και γνώρισε την επιτυχία.

— Μετά έγινε και θεατρική διασκευή; Ποιός είχε την πρωτοβουλία γι' αυτό;

Εγώ η ίδια είχα την πρωτοβουλία αυτή. Έβλεπα πως η παιδική Σκηνή του ΘΟΚ ανέβαζε συνεχώς έργα ξένων θεατρικών συγγραφέων και ήθελα να αρχίσει να ανεβάζει και έργα Κυπρίων, για την Κύπρο. Ήθελα να μιλήσουμε για το θέμα μας αυτό στα παιδιά μας.

— Ποιούς συμβολισμούς κρύβει το μαύρο ποτάμι;

Το μαύρο ποτάμι είναι πρώτα-πρώτα οι ξένοι εισβολείς που ήρθαν και μοίρασαν την Κύπρο μας. Αλλά είναι και η όλη διεργασία, από την εμφάνιση των πρώτων μικρών σύννεφων, που ο κόσμος δεν τα πρόσεξε, μέχρι την καταγίδα που ήρθε τελικά στη χώρα μας.

Βέβαια, η λύση του έργου στέλλει μηνύματα αισιοδοξίας και συμφιλίωσης. Όλα αυτά δίνονται με χιούμορ.

— Πόσο εύκολα έγινε η θεατρική διασκευή; Πώς πήγε το έργο ως θεατρικό;

— Είχαμε μερικές σκηνοθετικές δυσκολίες. Όμως βρέθηκαν λύσεις. Το έργο σκηνοθέτησε με επιτυχία ο Βλαδίμηρος Καυκαρίδης. Το έργο γνώρισε τεράστια επιτυχία (περισσότερα από 20 χιλιάδες εισιτήρια). Ήταν το πρώτο παιδικό έργο που μίλησε για το δράμα της Κύπρου σε θεατρική μορφή.

Τα «Δυο αδέρφια και το μαύρο ποτάμι», παρουσιάστηκαν αργότερα, με την ίδια επιτυχία, και από το Εθνικό Θέατρο της Σόφιας.

— Ποιό ήταν το επόμενο βιβλίο σας για παιδιά;

Το 1985 κυκλοφόρησαν στην Αθήνα οι «Παιδικές Ιστορίες». Πρόκειται για μικρές ιστοριούλες, που έχουν ως ήρωες τους δύο παιδάκια, την Πόλυ και την Ειρήνη. Οι ιστοριούλες παρουσιάζουν διάφορα προβλήματα της ζωής, τα παιγνίδια, τους προβληματισμούς των μικρών, τον πόλεμο και την ειρήνη, τους πρόφυτες... Είναι βιβλίο που απευθύνεται κυρίως σε παιδιά της προσχολικής ηλικίας.

— Πέρσι κυκλοφόρησε και το βιβλίο σας «Γυάλινες, ξύλινες, χάρτινες και άλλες ιστορίες». Πού αναφέρεται το βιβλίο αυτό;

Στο βιβλίο μου αυτοί οι ήρωες δεν είναι πια ούτε φανταστικά, ούτε παιδάκια ή ζώα, αλλά διάφορα αντικείμενα (τραπέζι, καρέ-